

"חלוצים לפני המחנה" - בין חלוציות לאנרכיזם

דף מקורות ללימוד כיתתי- בית מדרשי לקראת יום הזיכרון

לרצח ראש הממשלה יצחק רבין ז"ל

1. רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ד הלכה ט :

אע"פ שיש עונות חמורין משפיכות דמים, אין בהן השחתת ישובו של עולם כשפיכות דמים, אפילו ע"ז ואין צריך לומר עריות או חילול שבת אינן כשפיכות דמים, שאלו העונות הן מעבירות שבין אדם להקב"ה. אבל שפיכות דמים מעבירות שבינו לבין חבירו, וכל מי שיש בידו עון זה הרי הוא רשע גמור, ואין כל המצות שעשה כל ימיו שקולין כנגד עון זה, ולא יצילו אותו מן הדין שני "אדם עשוק בדם נפש וגו'". צא ולמד מאחאב עובד ע"ז, שהרי נאמר בו "רק לא היה כאחאב" וכשנסדרו עוונותיו וזכויותיו לפני אלהי הרוחות לא נמצא עוון שחייבו כלייה ולא היה שם דבר אחר שקול כנגדו אלא דמי נבות שנאמר: "ותצא הרוח ותעמוד לפני ה' זו רוח נבות" ונאמר לה תפתה וגם תוכל. והרי הוא הרשע לא הרג בידו אלא סיבב, קל וחומר להורג בידו.

- מה ניתן ללמוד מהדגשת הרמב"ם: "וכל מי שיש בידו עון זה הרי הוא רשע גמור ואין כל מצוות שעשה כל ימיו שקולין כנגד עון זה?"
- דברי הרמב"ם חשובים שבעתיים כאשר אנו מדברים על רצח על רקע אידיאולוגי. נסו להסביר מדוע?

2. משנה סנהדרין פרק ד' משנה ה':

לפיכך נברא אדם יחידי, ללמדך, שכל המאבד נפש אחת, מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא. וכל המקיים נפש אחת, מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא. ומפני שלום הבריות, שלא יאמר אדם לחברו אבא גדול מאביך. ושלא יהו מינין אומרים, הרבה רשויות בשמים. ולהגיד גדולתו של הקדוש ברוך הוא, שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה, ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחברו. לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר, בשבילי נברא העולם.

- המשנה מעלה ארבע סיבות /משמעויות מדוע חיי האדם קדושים כל כך. מהן ארבע המשמעויות? מה מוסיפה כל אחת על חברתה?
- התפיסה המובעת במשנה, עשויה להוות קריאת כיוון המסמנת קו אדום ברור בכל ניסיון להובלת שינוי ולקייחית יוזמה ואחריות ציבורית. מהו הקו האדום המוצע? מדוע, לדעתכם, זהו הקו האדום?

3. בבלי סוטה ל"ו ע"ב – ל"ז ע"א : נחשון בן עמינדב

"אמר לו (לרבי מאיר) רבי יהודה [...] לא כך היה מעשה, אלא זה אומר **אין אני** יורד תחילה לים וזה אומר **אין אני** יורד תחילה לים. מתוך שהיו עומדין ונוטלין עצה אלו באלו, קפץ נחשון בן עמינדב יורד לים תחילה" (בבלי סוטה ל"ו ע"ב- ל"ז ע"א).

- מהי הסיטואציה אליה נקלע העם, המביאה את נחשון לנטילת אחריות ויוזמה? תארו את הלבטים.
- נחשון אכן מסכן את עצמו בקפיצה אל המים. האם לדעתך היה יכול נחשון לזרוק אדם אחר, ואפילו יחד איתו, למים? מה ניתן ללמוד מכך?

4. ספר במדבר פרק ט"ז : קרח

א ויקח קורח, בן-יצהר בן-קהת בן-לוי; ודתן ואבירם בני אליאב, ואון בן-פלת--בני ראובן. ב ויקומו לפני משה, ואנשים מבני-ישראל חמישים ומאתיים, נשיאי עדה קריאי מועד, אנשי-שם. ג ויקהלו על-משה ועל-אהרון, ויאמרו אליהם רב-לכם--כי כל-העדה כולם קדושים, ובתוכם ה'; ומדוע תתנשאו, על-קהל ה'.

- מה הייתה הבעיה המרכזית עם מעשה קרח? מדוע הוא נענש בחומרה רבה כ"כ?

5. ספר שמות, פרק יח : יתרו

יג ויהי, ממוחרת, וישב משה, לשפוט את-העם; ויעמוד העם על-משה, מן-הבוקר עד-הערב. יד וירא חותן משה, את כל-אשר-הוא עושה לעם; ויאמר, מה-הדבר הזה אשר אתה עושה לעם מדוע אתה יושב לבדך, וכל-העם ניצב עליך מן-בוקר עד-ערב. טו ויאמר משה, לחותנו: כי-יבוא אליי העם, לדרוש א-לוהים. טז כי-יהיה להם דבר, בא אליי, ושפטתי, בין איש ובין ריעהו; והודעתי את-חוקי הא-לוהים, ואת-תורותיו.

- יתרו גם הוא מערער על המסגרת שבונה משה. במה שונה דרך פעולתו של יתרו מפעולתו של קרח?

לאור הלימוד שעשינו:

- מתי 'חלוציות לפני המחנה' היא ברוכה ומתי היא מסוכנת?

- מה הסכנה הטמונה בהובלה עצמית/חברתית לשינוי?
- מהם הקווים האדומים שלנו בניסיון להשפיע על המציאות?